

דוגמאות על נקודה עצמית

המשך לד' נקודת ולהוכחה על מציאת הבורא

הקדמה

(1) אג"ק חיי"ח (ו'תתע"ו) ע"י שפ"ט :

1 אופן שני של הוכחה והוא ג"כ על יסוד ההנחה הנ"ל שכשרואים פעולות ותופעות והמסקנות מהם, זה קובע את הנוהג,
2 ואפילו במקום שיש חשש להיזק והפסד וכו'.

3 והוא - כשרואים דבר מסודר כולל כמה חלקים מסודרים ומתאימים בהתאמה וקואורדינציה מדוייקת של חלקים שאין
4 להם שליטה אחד על השני, הרי מסיקים מזה בבטחה גמורה שיש כוח מחוץ להם שהוא המקשר והמאחד את כל
5 החלקים. ועצם העובדה שהוא המאחד ומקשר את החלקים מוכיח שהוא גדול וחזק מהם ושולט עליהם.

6 והדוגמה לזה, כשנכנסים לבית חרושת שכולו פועל באופן אוטומאטי, ואין רואים שום אדם שם, לא יעלה על הדעת,
7 ובלי שום פיקפוקים, שאין אי-שם מכונאי גדול המקיף בדעתו כל המכונות וחלקי המכונות ושליט עליהם המרכיב
8 ומאחד אותם ביניהם לבין עצמם וביניהם לבין מרכז כל הפעולות וכו'. ואדרבה, ככלל שיעדר יד אדם בבית החרושת
9 הנ"ל וככל שיפעול באופן אוטומאטי יותר - הרי זה מעיד על הפלאות המכונאיות ביותר שאת וביתר עז.

10 ואם כך הדבר בהנוגע לבית חרושת, שהמדובר שם על דבר מאות או אלפים או אפילו רבבות חלקים, על אחת כמה
11 וכמה המתבונן בעולמנו, בגולם עץ או אבן, או צומח וחי, ואין צריך לאמר מבנה גוף האדם, וכלשון הכתוב מבשרי
12 אחזה, ובפרט על פי ביאור המדע שבימינו שכל דבר מורכב מבייליונים אטומים, וכל אטום יש בו כמה וכמה חלקים
13 זעירים יותר, שלכאורה ה' צריך לשלוט בהם עירבובי' ואי-סדר מאין כמותו, ואף על פי כן רואים שיש סדר נפלא
14 והתאמה מפליאה בין החלקים הקטנים והגדולים והכי גדולים, והתאמה בין חלקי העולם הקטן (מיקרוקוסמוס) עם
15 חלקי העולם הגדול (מאקרוקוסמוס) וכו' וכו' - הרי ברור בלי כל צל ספק שיש שם "מכונאיות" אחראי בעד כל זה.

16 . לא נעלם ממני הנוסח הידוע שכל זה מתנהל על פי "חוקי הטבע". אבל חושבני למותר להדגיש שזהו ביטוי שאין
17 בו כל תוכן של ביאור, אלא תיאור נוח של מצב השורר, היינו שעניני הטבע מתנהלים על פי סדרים מסוימים. אבל
18 לאמר ש"חוק הטבע" זהו מציאות בלתי תלוי' בפני עצמה, ושמציות זו שולטת על כל הבריאה וישנם אלפי מציאויות
19 כאלה - מתאים למספר חוקי הטבע, הרי זה אבסורד הכי גדול. ואין אף אחד מאנשי המדע העוסק בשטח זה שיאמר
20 זה. ואין הנוסח הנ"ל אלא, כאמור, בטוי נוחי וקצר לתאר מצב, בכדי שלא¹.

21 . כשהולכים לישון בלילה מכינים הכל בשביל הקימה בבוקר, אף שאין כל סברה בשכל שלמחר בבוקר תזרח השמש
22 עוד פעם ויתנהלו כל הענינים בטבע כמו שהתנהלו תמול ושלוש, אלא כיון שעולם כמנהגו נוהג זה כמה ימים ושנים,
23 בטח "חוקים" אלו ימשלו גם מחר ומחרתים, ועל יסוד "בטח" זה עושים השתדלות ויגיעה וכמה טרחות בשביל להכין
24 הכל להנהגה מחר בבוקר, שאין לכלל זה יסוד "בשכל", אלא אם כן יש בעל-הבית לבירה זו?²

(2) סה"ש תשמ"ח ע' 464 הע' 77, בענין **בתי-כנסיות ובתי-מדרשות שעתידין שיקבעו בארץ ישראל** (מגילה כט,
א):

25 לכאורה פשוט, שהכוונה אינה רק לבתי-כנסיות ובתי-מדרשות שקיימים בהווה (בזמן הגאולה), אלא גם לאלו שהיו
26 קיימים במשך הדורות שלפנ"ז [א"ע"פ שחרבו כו' - ולהעיר מפס"ד הרמב"ם (הל' ביהב"ח פ"ו הט"ז) ש"קדושת
27 המקדש (וי"ל - זיל בתר טעמא - דכולל מקדש מעט) . מפני השכינה ושכינה אינה בטלה, והרי הוא אומר (במדבר
28 כו, לא) והשימותי את מקדשיכם . . אע"פ ששוממים בקדושתם הם עומדים"], שהאבנים העצים והעפר כו' שמהם

¹ [להעיר ממצא המדענים TED בימינו בנושא The Fine-tuning of the Universe (ניתן למצוא ב-U Tube)].

² ע' לקו"ש חיי"ט תצא ע' 209 (ועד"ז בלקו"ש ח"ב ע' 561):

כדי שאדם לא יחשוב שבשכלו הוא מסוגל להבין הכול, בראו הקב"ה באופן שהוא מוכרח להזדקק לדברים שמעל השכל, לדוגמא: להבין דבר חכמה, יש לקבל תחילה את משוכלות היסוד וכללי החכמה שבאמצעותם מגיעים למסקנת השכלית, אך כללים אינם נובעים מן השכל, כלומר בשכל עצמו מורגש חסרון, ויש צורך להזדקק לכוחות שמעל השכל.

1 נעשו הבתי-כנסיות והבתי-מדרשות (שהגנו על בני שיוכלו להתפלל וללמוד כו', ו"ספגו" את אותיות התפלה והתורה
2 כו') בודאי יקבלו שכרם שיחזרו ויקבעו בארץ ישראל³.

הרי שנצחיות הקדושה דבתי כנסיות ובתי מדרשות, הוא גם בגשמיות, אלא שאינו ניכר אלינו⁴.

3) ביטול קליפות לעת"ל. לקו"ש חכ"ז ע' 111 (ובהע' 38 שם):

3 "רוח הטומאה אעביר מן הארץ" . . . אז יתבטל לגמרי המציאות של רע, ובמילא עצם ה"חפצא" של דברים אסורים
4 ישתנו (יתבטל שייכותם לרע).

5 (שם הע' 38): להעיר מהשקו"ט דהאיסור על הצורה ולא על החומר (מפענ"צ פ"א (ס"ח-ט. ועוד). וש"נ) ובכל אופן
6 – לא על חומר ההיולי.

מזה יובן לענין המבואר להלן על מתן תורה.

א. נקודה העצמית

ד"ה פדה בשלום תשכ"ו (מאמרים מלוקט ח"ו ע' נ"ד, אות י"ב, קטע הא'), וז"ל:

7 ע"י שהעבודה שלהם היא בביטול (למעלה ממציאות), ההמשכה שנמשכת ע"י עבודתם היא מבחי' העצם שלמעלה
8 מהתפשטות (מציאות), עתיק, ויתירה מזו – פנימיות עתיק. (קטע הב'): וצריך להבין, כיון שע"י הביטול דחסידך
9 נמשך הגילוי, למה צריך גם להאדהפכא דכחות הטבעיים שלהם. ויש לומר, שהאדהפכא דכחות הטבעיים היא גם
10 בשביל המשכת פנימיות עתיק. והענין הוא, דכיון שאמיתת המצאו ית' היא אמיתית המציאות דכל הנמצאים, לכן,
11 כשישנה מציאות (בהאדם) שאינה אלקות, הוא סתירה להגילוי דהמשכת העצמות (פנימיות עתיק), וע"י שכחות
12 הטבעיים שלו נעשים כחות אלקיים (דיש לומר, שזה נעשה ע"י שנרגש בו (בהעלם עכ"פ שאמיתת המצאו ית' היא
13 היא המציאות שלון) היא המשכת הגילוי דפנימיות עתיק.

וכדברים האלו מובן גם מד"ה פדה בשלום תשכ"ב (מאמרים מלוקט שם ע' ל"ד אות ג'):

14 גם מי שהוא בדרגא נמוכה, שנפש האלקית אצלו היא בהעלם, ועד שנפש הבהמית לוחמת כנגד נפשו האלקית, מ"מ,
15 ע"י המחשבה בענין היחידה [וההחלטה שהנהגה שלו תהי' בהתאם לבחי' היחידה שבנפשו], פדיית נפשו האלקית
16 מהמלחמות דנה"ב היא באופן דשלום.

17 (שם ע' ל"ט אות ח'): כיון שהכוונה בירידת ונפילת הנצוצות היא בכדי שיתבררו ויחזרו למקורם, הרי אין שייך שיהי'
18 איזה מניעה ועיכוב (מצד הנצוצות) להברור שלהם. דזה שאפשר להיות מניעה ועיכוב הוא רק מצד האדם (המברר),
19 שיש לו בחירה חפשית, אבל מצד הנצוצות – מוכרח שיתבררו. ויתירה מזה, שהנצוצות רוצים ומשתוקקים להתברר.
20 אלא דכיון שהנצוצות הם בגלות, אין זה בגילוי. ועד שלפעמים נדמה לאדם שעניני העולם (לא רק שאינם מסייעים,
21 אלא) מונעים אותו מעבודת ה', כי ההעלם דהנצוצות הוא העלם בתכלית, ע"ד העלם שאינו במציאות⁵.

ב. קצים

1) דברי רבותינו נשיאינו – תניא פל"ז:

³ וממשיך:

וי"ל, שעד"ז הוא גם בנוגע להר סיני, ואדרבה – במכ"ש וק"ו – להיותו ה"סיבה" לכל עניני התומ"צ, שהם נצחיים (ראה תניא פכ"ה: "יחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד, אלא שלמטה הוא תחת הזמן כו" – בעולם הזה דוקא, עולם השינוי, משא"כ לעתיד לבוא – מצב שלמעלה משינוי").

ובשוה"ג:

(* כלל גם השינוי שנעשה בהקדושה דהר סיני ע"פ תורה – "במשוך היובל המה יעלו בהר" (יתרו יט, יג) – דלכאורה תמוה ביותר וביותר לומר שלעת"ל ישאר הר סיני במקומו עתה קרוב לרפידים וכו' וישאר כן לנצח! ועכצ"ל שלעתיד לבוא יתבטל שינוי זה.

⁴ ועי' קונ' בית רבנו שבבבל הע' 14 מפ"י הערוך (ורש"י) בענין "בי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעה":

יסדוה מאבנים ועפר דאיתאו בהדיהו מבית המקדש . . . וקריוה שף ויתיב, כלומר, שנסע מקדש וישב שם

⁵ עי"ש במאמר אות ג' וט' שמדובר בהתחלת העבודה של האדם (שאו לכאורה האדם מרגיש עצמו למציאות יש) ואעפ"כ אומר שפדיית נפשו היא באופן דשלום והשנצוצות עצמן מסייעים לענין הבירור.

1 והנה תכלית השלימות הזו של ימות המשיח ותחיית המתים שהוא גילוי אור א"ס ב"ה בעוה"ז הגשמי תלוי במעשינו
2 ועבודתנו כל זמן משך הגלות, כי הגורם שכר המצוה היא המצוה עצמה . . (שם ע' 94) בהתגלות כבודו – וראו כל
3 בשר יחדיו ויפיע עליהם בהדר גאון עוזו וימלא כבוד ה' את כל הארץ.

ביאור הדברים – בד"ה פזר נתן תרמ"ב (הובא בד"ה באתי לגני תשי"א אות ה') :

4 הגילוי הזה יאיר ויתגלה לעת"ל בעולם התחתון, ועכשיו הוא להוסיף אורות באצי, והיינו שנמצא האור באצי לצורך
5 העולם התחתון, וכמונח בקופסא⁶.

(2) **דברי הרבי**: לקו"ש חכ"ט שבת חזון ע' 14 מבאר, שהאור מאיר ב"מעשינו ועבודתו" של **זמן הגלות** :

6 יש לבאר בעומק יותר הסיפור במדרש, שכשמע ערבי (בשעת חורבן הבית) איך ש"צעקה פרתו" של יהודי, אמר לו
7 שהביהמ"ק נחרב; ותיכף ממש לאח"ז כש"הפרה צועקת פעם אחרת" – אמר לו, ש"נולד מושיעיהם וגואלן של
8 ישראל",

9 די"ל שבפנימיות הכוונה היא לא רק שנולד אז משיח, אלא יתירה מזו, שחורבן הבית והגאולה ובנין ביהמ"ק אינם
10 בהפסק זמן, בהפסק רגע ביניהם, אלא תיכף ממש לחורבן ה' בעוה"ז למטה בארץ ישראל עצמה – התחלת הגאולה,
11 נולד מושיעין,

12 בגלוי נרגש אצל יהודי ענין החורבן, ובמילא – הלכות ט' באב וכו' – אבל ענינם (של תעניות וט"ב בפרט) – הוא הרי
13 להביא לתשובה, כדי שהגאולה ובנין המקדש תבוא ע"י תשובה ועבודת ישראל בפועל.

14 (שם ע' 15): וכן"ל – זה לא רק בענין החורבן והגלות כמו שהם מצד למעלה, מצד הקב"ה, אלא גם בעבודה של
15 יהודי. עד – צעקה פרתו אפילו בהמה, כאן למטה,

16 ויתירה מזו, בלשון אדה"ז "תכלית השלימות הזו של ימות המשיח ותחיית המתים שהוא גילוי אור א"ס ב"ה בעוה"ז
17 הגשמי תלוי במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות". וכיון שהגילויים ועניני הגאולה באים ע"י "מעשינו ועבודתנו כל
18 זמן משך הגלות", מובן, שהגילויים וענינים הם מן המוכן, הם "כאן" במעשינו ועבודתנו⁸.

19 בעיני בשר לא רואים את זה, אבל צדיקים ונשיאי ישראל שיש להם עיניים בהירות רואים הם בגלות גופא (בין בירידה
20 וחושך הגלות ובין במעשינו ועבודתנו) ענין הגאולה שבזה.

21 (שם אות ט'): ע"פ הנ"ל יש לבאר דבר תמוה בנוגע לענין הקצין: איתא בגמרא "תיפח רוחם של מחשבי קצין". אבל
22 לפועל מצינו ריבוי קצים – נוסף על חז"ל בגמרא, גם מגדולי ישראל שלאחר זמן הש"ס בכל הדורות.

23 ע"פ הנ"ל י"ל בדא"פ – מאחר שהצדיקים רואים בכל זמן משך הגלות איך שהעבודה בכל יום ורגע דהגלות כוללת
24 בתוכה ומביאה את עניני הגאולה, ולאחר כל יום וכו' בגלות רואים הם את ההוספה בהגילויים והעליות של הגאולה
25 (רכוש גדול), עד שההוספה מתקבצות יחד ונעשה מצב של שלימות בההוספה – לכן גילו זמן השלימות – שנת הקץ,
26 שאוחזים בההוספה ומתקרבים להשלימות דההוספה, דהגילוי הנעלה יותר – ובמילא עבודת בני"ה בהזמן שבין גילוי
27 הקץ ויום הקץ – צריכה להיות בהתאם לשלימות הגילוי הזה, כדי שזה יבוא ע"י עבודתם בפועל.

28 . . הרי צדיקים גדולים הרואים את העלי' הגדולה ורכוש גדול שישאל כבר הגיעו אליהם בזמן זה . . הם צריכים לגלות
29 זאת, כהתעוררות לתוספת בעבודת השם ונתינת כח ע"ז.

(3) בדומה לזה: בנוגע לענין התפלה – עיי' ד"ה ויגש אליו יהודה, מאמרים מלוקט ח"ה ע' קל"א אות ו' :

⁶ ע"פ ד"ה ארדה נא תרניח, ע' ל"ג. עיי' המצוין בד"ה ויגש אליו יהודה (מלוקט ה') הע' 48, לקו"ש חכ"ח ע' 289 הע' 97, ד"ה נתת ליראיך נס להתנוסס תשי"ב (הנחה בלתי מוגה, קטע ג' וד'), ועיי' מאמרים מלוקט א' ד"ה אתה הראת ע' תס"א אות ז'.

⁷ עיי' סה"מ תרכ"ז ס"ע תל"ג:

בד"כ ההמשכה שנמשכת ע"י התומ"צ מעשיות הוא להוסיף אורות באצי, אמנם תוס' זה נשאר טמון וסתום בעולם שזהו כמשל השפע צדקה שכבר ניתן מן המשפיע רק שהיא סגורה בתיבה שיש בה מנעול וא"א לפותחה וליקח מה שבתוכה, הרי השפע ניתנה בשלימות מן המשפיע רק שהמקבלי"א א"א ליקח אותה מפני ההסגר, וא"כ לא יקרא הסגר זה בשם צמצום כלל מאחר שכבר הופרשו מיד הנותן והם כבר מונחי' הפקר לכל מי שירצה בהם כו'. אך ענין ההסגר הוא אסיפת וקיבוץ השפע להיות שמורה וצפונה דוקא אין הכוונה בזה מניעת השפע אדרבה הוא חסד אמיתי לתועלת המקבל שימצא מנוח לאחר זמן כשיצטרך אליו אז ימצא מנוח בנפשו, ונמצא כי נתינת השפע בתיבה זו היא יותר חסד מאם היו נותנים לו מיד ליד כו'.

⁸ עיי' ד"ה אשה כי תזריע מלוקט ד', הע' 22:

כמובן גם המבואר בתניא רפ"ז, שהגילויים דלעתיד תלויים "במעשינו ועבודתנו" . . כי הגורם שכר המצוה היא המצוה בעצמה, כי בעשייתה ממשך כו, "היינו, שהעשי' היא לא הקדמה וסיבה להמשכה הבאה מצד למעלה, אלא שהעשי' היא המשכה.

1 מבאר בדרוש דהצ"צ . . שבתפלת יחיד, אפשר שההשפעה (מילוי הבקשה) תהי' בהעלם, והמעלה דתפלת ציבור היא
2 שההשפעה היא בגילוי.

3 ולהעיר שבכמה דרושים, מבואר שבתפלת יחיד אפשר שההשפעה תישאר למעלה ולא תומשך למטה, ובדרוש הנ"ל
4 דהצ"צ מבואר שההשפעה (גם בתפלת יחיד) נמשכת למטה, אלא שאפשר שתהי' בהעלם⁹. ויש לומר, דכיון דהבקשה
5 דתפלה היא שתושפע ההשפעה למטה (לרפאות החולים ולברך השנים), לכן, גם כשממשיכים לו ההשפעה שביקש
6 אבל ההשפעה אינה נמשכת למטה, תפלתו היא ברכה לבטלה, ומזה מוכח, שבכל תפלה, גם בתפלת יחיד נמשכת
7 ההשפעה למטה אלא שאפשר שתהי' בהעלם¹⁰.

בנוגע לכל עניני תומ"צ – עי' לקו"ש חכ"א וארא בסופו ע' 51 :

8 כל יהודי בכל מצב שהוא, בודאי עשה כמה וכמה מעשים טובים, כדברי חז"ל "מלאים מצוות כרימון". וכיון שכל
9 מעשה טוב, ואפילו מחשבה טובה, משפיעים על העולם כולו, כדברי הרמב"ם: הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו
10 לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה – יוצא, שכל יהודי מקבל "תשועה והצלה" מכל אחד ואחד מישראל¹¹.

ג. בחירה במתן תורה

1) תורה חדשה

שיחת ש"פ בהו"ב תנש"א :

11 (אות ב'): ויש לבאר תוכן הענין ד"מדבר סיני" ("מדבר" דייקא) – בשייכות למתן-תורה:
12 "מדבר" – "מקום הפקר" – הוא מקום שאין עליו בעלות, לא בעלות של יחיד, וגם לא בעלות של רבים (כמו "רשות
13 הרבים", רשות שהיא בבעלות הרבים), ובגלל שאין עליו בעלות יכול כל מי שרוצה לבוא ולזכות בו, "כל הרוצה לקבל
14 יבא ויקבל".
15 ולכאורה, נתינת התורה לבנ"י היא לא באופן שהקב"ה הסיר בעלותו מן התורה ("תורתו") והפקירה לכל, היינו,
16 שנעשית כדבר שאין עליו בעלות שכל אחד יכול לבוא ולזכות בו (ע"י פעולה של קנין), אלא באופן ש"נתן לנו את
17 תורתו"¹².
18 ועפ"ז צריך להבין הטעם ששייכותה של התורה לכל ישראל שנעשית בר"ח סיון ("הרי השעה שאתן להם את תורתי")
19 מודגשת בכך ש"ביום הזה באו מדבר סיני" – מקום הפקר, ולא מקום שבבעלותם של כל בני"י (ברשות הרבים וכיו"ב),
20 כמו שהתורה ניתנה לבעלותם של כל בני"י? . . .

⁹ ז"ל בדרוש הצ"צ אוה"ת ענינים ע' קכ"ב:

לכאורה צ"ל ענין תפלת יחיד שאומר רפאינו ואף שבגשמיות לא נתרפא או מחי' המת' ואף שאינו נתקיים ואיך תקנו אכנה"ג שיהי' ח"ו ברכה
לבטלה.

אך הענין הוא שמכל תפלת ישראל מעוררים וממשיכי' למעלה בודאי הכל, אך כשרבי' מבקשים ומתפללים יורדת ההמשכה למטה מהעלם
לגילוי, אבל כשיחיד מתפלל יכול להיות נשאר' ההמשכה למעלה בהעלם ואינו יורד' למטה לגילוי מפני ריבוי המסכי' המבדילים . . ואינו
יכול לבוא לידי גילוי לכן נשארה ההמשכה למעלה בהעלם ונק' מתן בסת"ר פי' שהמתנה נשארה בסתר והוא כמו למשל שנתני' צדקה אך
שנותני' אותה בכלי סגור, והנה אף שהמתנה היא בשלימות בהכלי אך הכלי היא סגור ומסוגר ואינו מתגלה לו מהעלם לגילוי אבל המתנה
היא יש בהכלי בשלימות רק שאינו יכול ליקחה לגילוי מפני המסך של הכלי כן בתפלת יחיד באתערותא דלתתא בודאי מעורר וממשיך
אתערותא דלעילא ושכר מצוה היא המצוה עצמה שנשאר למעלה אך אינה יורדת למטה לגילוי מפני המסך המבדיל כנ"ל ונק' מתן בסתר מתן
בסתר לכן אין נק' תפלת שוא ח"ו כי בודאי המשיך עליו בחי' רפואה או בחי' תחי' המת' אבל לירד ולהתגלות א"א מטעם הנ"ל (והוא כמו
שיש חיות הראש ברגל רק שהיא בהעלם כן שכר המצוה היא עתה בהעלם).

דיוקו של הרבי הוא מהלשון "העלם" שאינו ברבים מדרושים האחרים, ואולי עד"ז גם מהלשון "למטה בגילוי" וכן ממילים האחרונות "והוא כמו שיש
חיות הראש ברגל רק שהיא בהעלם".

¹⁰ ועי"ש המשך הדברים.

¹¹ לכאורה י"ל, שהכוונה בזה שכל פעולה טובה מוסיפה במנין הזכויות כך כשיגיעו לסכום דמחצה על מחצה ויעשו עוד פעולה יפעלו "תשועה והצלה",
ברם אין משמעות הלשון כך, אלא שכל פעולה פועלת "תשועה והצלה" בפועל. וא"כ צ"ל שהכוונה היא, שכל פעולה פועלת "תשועה והצלה" בפועל,
רק שלא דוקא שה"תשועה והצלה" בגלוי.

¹² המשך הלשון שם:

היינו, שהתורה היא בבעלותם של כל בני"י (ללא צורך בפעולה של קנין), כל אחד ואחת מישראל, מגדול ועד קטן, עד לקטן שנולד זה עתה,
שמצד שייכותו ל"קהלת יעקב", ה"ה יורש הכל, כל התורה כולה, כמ"ש "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב".

1 (אות י"ב): עפ"ז יש לבאר גם הטעם לנתינת התורה במדבר (מקום הפקר) דוקא:
 2 נתבאר לעיל (ס"ב) ש"מדבר" הוא "מקום הפקר", היינו, מקום שאין עליו בעלות, דלא כ"רשות הרבים", רשות שהיא
 3 בבעלות הרבים.
 4 ובביאור ענינם בתורה – יש לומר:
 5 "רשות הרבים" – רומז על דרגת התורה שיש לה ערך ושייכות להרבים, ששים ריבוא מישראל (כרשות הרבים שעוברים
 6 בו ששים ריבוא) כנגד ששים ריבוא אותיות התורה, ולכן היא מלכתחילה ברשותם ובעלותם של הרבים, באופן של
 7 ירושה ("מורשה קהלת יעקב") – דרגת התורה ששייכת לעולם, עשרה מאמרות;
 8 ו"מדבר", "מקום הפקר" – רומז על דרגת התורה שלמעלה לגמרי משייכות לעולם, "אורייתא וקוב"ה כולא חד",
 9 מאמר אחד, שמצד עצמה אינה שייכת לבעלותם של הרבים, אלא שהקב"ה מפקירה (כביכול), ועי"ז נותן רשות (זכות
 10 קנין) ש"כל הרוצה לקבל יבוא ויקבל".
 11 ולכן ניתנה התורה במדבר, במקום הפקר – כדי לרמז שהשלימות האמיתית דקבלת התורה, היא, כשמקבלים גם דרגת
 12 התורה שלמעלה לגמרי משייכות לעולם, שכדי שיוכלו לקבלה צריך הקב"ה לתת אותה במקום הפקר דוקא. ויש לומר,
 13 שתכלית השלימות דנתינת התורה במקום הפקר תהי' לעתיד לבוא, ש"תורה חדשה מאתי תצא": "מאתי" – תורתו של
 14 הקב"ה ממש שלמעלה לגמרי משייכות לעולם, ולכן נתינתה לעולם היא עי"ז ש"מאתי תצא", שיוצאת (כביכול)
 15 מרשותו של הקב"ה, שמפקירה כדי ש"כל הרוצה לקבל יבוא ויקבל".
 16 . . ואע"פ שההכנה לנתינת התורה במדבר היא ע"י הביטול, שלילת המציאות, ה"ז באופן ש"כל הרוצה לקבל יבוא
 17 ויקבל", "יקבל" דייקא, קבלת האדם (דלא כהלשון הרגיל מתן תורה, "ניתנה במדבר") – שבזה מודגש שגם דרגת
 18 התורה שלמעלה ממציאאותו חודרת ונעשית מציאותו, ע"י הלימוד בהבנה והשגה, ועד להחידוש בתורה, תוקף
 19 המציאות דקדושה.

2) במי נמלך בנשמותיהם של צדיקים

20 "מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר", ובהם נמלך הקב"ה ע"ד בריאת סדר ההשתלשלות, כמארוז"ל "במי נמלך
 21 בנשמותיהם של צדיקים" – להיותם "חלק אלקה ממעל ממש", מציאות אחת עם מהותו ועצמותו ית', "ישראל וקוב"ה
 22 כולא חד".
 23 . . ועפ"ז יש לבאר ש"כי תצא למלחמה גו" קאי "במלחמת הרשות":
 24 כיון שישראל הם "חלק הוי", "ישראל וקוב"ה כולא חד", הרי הם למעלה לגמרי משייכות למציאות העולם ולעבודה
 25 בעולם, וירידתם לעולם (באופן של יציאה ("תצא") ממקומם האמיתי כפי שהם חד עם קוב"ה) לצורך העבודה דבירור
 26 העולם, היא, לאחר שנעשה סדר ההשתלשלות דבריאת העולם "ברשותם" של ישראל (כביכול) שבהם נמלך לברוא
 27 העולם, ולכן, ירידתם לעולם ועבודתם בעולם היא בבחינת "מלחמת הרשות".
 28 בסגנון אחר: מצד מציאותם של ישראל כפי שנבראו בעולם, עבודתם היא באופן של חובה – "אני נבראתי לשמש את
 29 קוני"; אבל מצד מציאותם האמיתית שלמעלה מהעולם (שמודגשת בדיוק הלשון "תצא", שבריאתם בעולם היא לאחר
 30 היציאה ממקומם האמיתי שלמעלה מסדר השתלשלות בריאת העולם), עד כדי כך, שבהם היתה ההמלכה על בריאת
 31 העולם – עבודתם היא באופן של "רשות", "במלחמת הרשות הכתוב מדבר".
 32 ועפ"ז מובן גם כללות הענין דתשלום שכר (שאינו שייך בעבודה שמצד החיוב כעבודת העבד לאדונו) – כיון שמצד
 33 מציאותם האמיתית דישראל שלמעלה מהעולם, ירידתם לעולם לצורך העבודה דבירור העולם היא באופן של רשות¹³.

3) מתן תורה

פ.ק.א.

¹³ לכן העבודה דקבלת המלכות (וכן גם המשכת קבלת המלכות בקבלת המצוות ע"פ המבואר בכ"מ שהם היינו הך) היא ברשות.

א. ידוע שיטתו של הרבי¹⁴ בענין החידוש דמ"ת¹⁵, שאז הי' הבחירה דהקב"ה בבני"י.
 על יסוד דברים אלו, מוסיף הרבי לבאר, שגם מצד בני"י, עיקר החידוש דמ"ת הי' זה שבחורו הם בהקב"ה.
 ע"י לקו"ש חכ"ח ע' 80 (אות ו') ואילך:

1 ידוע שבמ"ת היתה בחירת עם ישראל. (שם אות ח'): כשם שהדברים אמורים לגבי בחירת הקב"ה בבני"י, כך גם מצד
 2 ישראל, שבמ"ת התחדש, שעבודתם היא מפני הבחירה. . במ"ת, כאשר הקב"ה בחר בישראל, נגרמה בחירתם של בני"
 3 בהקב"ה. .¹⁶.

ב. ויש לעיין בדברים:

מבואר בחסידות בכל מקום ובפשטות, שהתגלות האלקות במ"ת הי' מלמעלה למטה (ושלא ע"י הבחירה דבני"י),
 וכמ"ש בתו"א (מג"א צ"ח ע' ד'):

4 וזהו ענין על כל דבור פריחה נשמתן. שע"י הדבור והגילוי מלמעלה פריחה נשמתן בבחינת בטול לאור א"ס ב"ה. וזהו
 5 ענין שכפה עליהם הר הוא בחינת אהבה עליונה שנק' הר. כגיגית שהוא בחי' דבר המקיף סחור כל עלמין שע"ז נתעורר
 6 בהם האהבה. וזהו פירוש מה שאמרז"ל מכאן מודעא רבא לאורייתא. דהיינו שהתעוררות זו בלבם לקבלת התורה
 7 בבחי' מסירת נפש ובטול עד שהקדימו נעשה לנשמע לא היה זה מצדם בבחירה ורצון אשר מעצמם לבד אלא שעל
 8 ידי הגילוי מלמעלה דבחי' אהבתי אתכם על ידי זה דוקא נתעורר בהם הרצון והאהבה כו'¹⁷.

א"כ מדוע מדגיש הרבי בזה את ענין הבחירה דוקא?!

ועיקר השאלה בזה היא, מהמפורש בגמ'¹⁸ שקבלת התורה במ"ת היתה מתוך אונס – השולל לכאורה את ענין
 הבחירה. וכמבואר בהרחבה בלקו"ש חל"ו (ע' 9):

9 . . מ"ת לא הי' מצד בחירת בני"י, וכדברי חז"ל "שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים
 10 התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם" ולכן "מכאן מודעה רבא לאורייתא", הרי שאין מ"ת דבר התלוי ברצונם
 11 ובבחירתם. .¹⁹.

¹⁴ לקו"ש ח"א ע' 4 ואילך.

¹⁵ על יסוד המובא בשו"ע בפירוש "ובנו בחרת" שבברכת אהבת עולם.

¹⁶ ועי"ש בהמשך השיחה שם (ע' 82) שזה שאחז"ל ש"על כל דבור ודבור פריחה נשמתן", היתה משום תוקף ההתאמצות של בני"י בכל כוחות נפשם
 לבחור לקבל את כל ציוויי הקב"ה:

חז"ל אומרים שב"כל דיבור ודיבור של הקב"ה יצתה נשמתן". ולכאורה: הדברות "אנכי" ו"לא יהי' לך" אכן עוסקים בענינים מהותיים
 הנוגעים לעצמיותו של היהודי, עד כדי שקיים לגביהן דין של "יהרוג ואל יעבור". אך מדוע גם בדברות "כבוד את אביך", "לא תגנוב" וכדומה
 פריחה נשמתם?

אלא בכך מתבטא החידוש של מתן תורה, שגם את הדברים המובנים לפי שכל האדם, אין היהודי מקיים מפני הבנתו, אלא מפני שכך הוא
 בוחור לעשות. וכיון שעושים זאת מפני הבחירה, הרי שקועים בכך בכל העצמיות כי הבחירה נובעת מעצם האדם, ולכן גם הדברות שבנינים
 הפשוטים נגעו לעצם נפשם של ישראל, והביאו לידי "פריחה נשמתם".

וכ"ה בלקו"ש ח"ז ע' 284.

¹⁷ ועי' תניא פל"ד:

. . מדרגת משרע"ה היא העולה על כולנה שאמרו עליו שכינה מדברת מתוך גרונו של משה ומעין זה זכו ישראל במעמד הר סיני רק שלא
 יכלו לסבול כמאמר רז"ל שעל כל דיבור פריחה נשמתן כו'

ובפל"ו:

. . כבר היה לעולמים מעין זה בשעת מתן תורה כדכתי' אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים אין עוד מלבדו הראת ממש בראיה חושיית. .
 ולכן היו בטלים במציאות ממש כמארז"ל שעל כל דיבור פריחה נשמתן כו'.

¹⁸ שבת פח. א.

¹⁹ ועי"ש בהמשך:

זאת ועוד: כיון שהקב"ה אמר "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה" נמצא, שבני"י היו מוכרחים בזה מצד עצם
 דיבורו של הקב"ה.

וואין זה דומה להא שהקב"ה יודע עתידות, ואעפ"כ אין ידיעה זו מכריחה את בחירת האדם (כמבואר בכ"מ — (שהרי ידוע, שבמה דברים
 אמורים בידיעת הקב"ה, משא"כ בדיבור שלמעלה, שהוא דבר שבגלוי, הדיבור מכריח את הבחירה (כמבואר בענין "צדיק ורשע לא קאמר",

וא"כ, איך ניתן לומר שעיקר החידוש במ"ת מצדם דבנ"י הי' בענין הבחירה (בזה שבחרו בהקב"ה)?!

פרק ב.

והנה בעצם השאלה, י"ל שמתורצת היא ע"פ המבואר בלקו"ש חל"ו שם ע' 12 (סוף אות ה'), שאף שבנ"י היו **אנוסים** לקבל התורה (ע"י שכפה עליהם הר כו', כדברי הגמ'), מ"מ מצדם דבנ"י עכ"פ, הי' בקבלתם גם ענין של **בחירה**.

והיינו, כי למעשה, בנ"י קבלו התורה לא רק משום הכרח הכפי' שעליהם שע"י ההר, אלא גם מרצונם ו**בחירתם**, וכמבואר בלקו"ש שם בענין **הגעגועים** שהי' לבנ"י **עוד לפני** מ"ת:

- 1 . . הגם שכפה עליהם הר כגיגית²⁰ . . הענין דקבלת התורה "התחיל" מהשתוקקות וגעגועים של ישראל לקבלת התורה
- 2 עוד בהיותם במצרים, שדבר זה בא מרצונם ו**בחירתם**, וזה גופא גילה, שגם מעשה הקבלה שלהם בהר סיני לא הי' (רק)
- 3 ענין הכרחי וכפי', אלא יש בזה גם מעשה קבלה מצד רצונם ו**בחירתם**²¹.

וכך מבואר גם בלקו"ש חכ"ח שם ע' 82 (אות ח'), שגם כאשר פעולותיו של האדם נפעלות עליו **מלמעלה**, אעפ"כ, יש מעלה דוקא שתתקיימו פעולותיו אלו גם מצד **בחירתו**, דהיינו, שתתקיימו גם מצד **ענינו של האדם** (שע"י בחירתו):

- 4 לפי זה יובן הפסוק "החיים והמות נתתי לפניך הברכה והקללה ו**בחירת** בחיים". שהרי, לכאורה, תמוה: אם הקב"ה
- 5 מראה לישראל שע"י ה"טוב" מגיעים ל"חיים" וע"י ה"רע" נגרם "מות" — כיצד מופיע לאחר מכן הציווי "ובחירת
- 6 בחיים"? וכי יש צורך להורות לאדם לבחור ב"חיים" ולא ב"מוות"?!
- 7 אחד ההסברים לכך הוא, שהדיוק הוא בביטוי "**ובחירת** בחיים": התורה מצווה ליהודי, שאמנם, "נתתי לפניך" חיים
- 8 וטוב, כך שאתה רואה בעיניך שע"י ה"טוב" מגיעים ל"חיים", אך בכלל זה עבודת ה' צריכה להיעשות דוקא באופן של
- 9 "**ובחירת** בחיים". אל לך לעשות "טוב" רק משום ששכלך **מחייב** אותך, מפני שהטוב מביא חיים, אלא עשה זאת
- 10 **בבחירתם החופשית: בחר בעצמך** ב"חיים", אפילו לא היתה בכך שם מעלה, ואל תערב בכך שיקולים שכליים.

עפ"ז יובן כך גם בענין דמ"ת, שאף שבנ"י היו **מוכרחים** לקבל התורה ע"י הפעולה שעליהם מלמעלה שכפה עליהם הרי כגיגית, אעפ"כ, הי' בזה גם מעלה בזה **שבחרו** גם הם מצדם לקבל התורה.

פרק ג.

ויש להוסיף ביאור והבהרה בדברים, ע"י התאמתם של דברים אלו לגדרי ההלכה.

והוא עפ"מ"ש ברמב"ם (הלי יסוה"ת פ"ה) בדין הנאנס על אחת מג' העברות דיהרוג ואל יעבר, שאף שמצוה עליו למסור את נפשו, אעפ"כ, באם עבר העברה ולא מסר נפשו, הוי עלי דין **אונס** ופטור מעונש²².

נמצאנו למדים מזה בגדר דין אונס, שגם במצב שיש לאדם אפשרות של **בחירה** שלא להיכנע אל האונס ע"י שימסור נפשו, היות שאפשרות הבחירה **מותנית** בזה במסירות נפש, דהיינו **באיבוד חיו**, הוי גדר **אונס**.

והנה כ"ז בגדר דין אונס. אך הנלמד מזה לעניננו הוא, שגם במצב **דאונס** שייך לפי ההלכה מציאות **דבחירה**, והוא בזה שביכולתו **לבחור באיבוד חיו**.

דאף שהקב"ה יודע אם יהי' צדיק או רשע, אבל כיון שידיעה זו לא באה כדיבור ("קאמר") אין זה מכריח את בחירת האדם, ועפ"ז, כיון שבנדוד"ד אמר הקב"ה "תעבדון את האלקים על ההר הזה", הרי היו בנ"י מוכרחים בזה, ואי אפשר לתת להם שכר על מעשה זה].

ואין זו סתירה להיסוד דבחירה חפשית [ש"עיקר גדול הוא והוא עמוד התורה והמצוה. . שהרשות בידכם וכל שיחפוץ האדם לעשות ממעשה בני האדם עושה בין טובים בין רעים כו' שאין הבורא כופה בני האדם ולא גוזר עליהן לעשות טובה או רעה אלא הכל מסור להם] — כי יסוד זה נאמר רק בשייכות להנהגת אדם פרטי, אבל לא בנוגע למ"ת (לכלל ישראל), וכדמצינו בפירוש, כנ"ל, שכל עיקרו של מ"ת לא הי' מצד בחירתם בלא"ה, אלא ע"י כפיית הקב"ה.

²⁰ וממשיך:

ועוד זאת, שעצם מאמר השם "תעבדון את האלקים על ההר הזה" כבר הכריח הענין דקבלת התורה (כנ"ל)

²¹ וע"ש הע' 42 * 43 441 שבחירתם זו דבנ"י היתה לה משמעות, אף שבלאו הכי מוכרחים היו בזה מצד הכפי' שמלמעלה (כפשוטו דברי הגמ' שמכאן מודעה רבה לאורייתא כו').

²² ומובאים הדברים בד"ה אמר רק אושעיא תשל"ט (י"ט כסליו, מלוקט ד') הע' 5.

הלשון והגדר דאונס הוא גם כשיש לו אפשרות לקיום ע"י מס"נ — ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ה. ובכ"מ.

ולמעיר בזה מחידושי הגר"ח על הרמב"ם בתחילתו, ונדון בזה בדברי הרבי בכ"מ.

מזה יובן לענין קבלת התורה. שאף שהיו **אנוסים** לקבל התורה ע"י שכפה עליהם הר כגיגית, אעפ"כ היות שהי להם אפשרות של **בחירה** שלא לקבל התורה ע"י בחירתם **באיבוד חיים** להיות רמוסים ע"י ההר, הרי בזה שקבלו התורה הוי **בחירה**.

וכך מפורש בד"ה בהעלותך תשכ"ט (מלוקט ה') הע' 58. ובהקדמת המבואר במאמר שם, שע"פ דרך **הטבע**, מצוות התורה **מכריחות** את קיומן על האדם **בהכרח** של **כפי'** בדוגמת כמו הכפי' דכפה עליהם הר כגיגית (ועוד יותר ממנו²³). אעפ"כ מבאר שם, שזה לא שולל בחירתו של האדם שלא להיכנע אל **הכפי'** **ושלא** לקיים המצוה. וז"ל:

- 1 היינו שמצד **טבע הבריאה** מוכרחים להיות כן. אלא שיש להאדם בחירה חפשית לבחור היפך טבע הבריאה²⁴.
 הרי מפורש, שגם במצב של כפי' **ואונס**, שייך **בחירה** שלא להיכנע אל הכפי'²⁵.
 עפ"ז מבוארים דברי הרבי שאומר שקבלת התורה במ"ת הי' **מבחירתם**²⁶

פרק ד.

ברם, מובן היטב, שביאור זה לבד – **אינו מספיק**.

כי מדוע **יחשיב** הרבי את ענין הבחירה כשהבירה השני' היא מציאות **דהיפך החיים**, ובפרט שהוא לכאורה שלא כהבנה **הפשוטה** בגמ' וגם לא כמ"ש בחסידות שהגילוי במ"ת הי' **מלמעלה** למטה **ושלא** ע"י בחירה²⁷.

(4) גאולה בימינו

וכך יובן בנוגע להבאת הגאולה בימינו, שאחרי כבר ניתן לנו הכול, עד לעצמו"ה, הר"ז עכשיו ברשות שלנו, שצריכים רק לבחור להכיר במה **שכבר** ניתן לנו.

²³ עי"ש הע' 61.

²⁴ ועי' עד"ז בד"ה וידבר אלקים חגה"ש תשכ"ט (מלוקט ד') הע' 45 (וכן בלקו"ש ע' 301 הע' 50 בנוגע לענין העברה על חטא ע"ז).

²⁵ [להעיר מלקו"ש ח"ז ע' 14 הע' 22 וחל"ו ע' 93 בענין "חמרא למרי' טיבותא לשקי" וחיוב כיבוד הורים משום שהוא בעל בחירה, אך לכאורה אינו נוגע לעניננו].

²⁶ להעיר, כענין הזה הוא גם חידוש הרבי (לקו"ש ח"ח ע' 23) בטעם הקדמת המדרש (שמו"ר יבג) "תחתונים יעלו לעליונים" לפני "העליונים ירדו לתחתונים" כי המטרה היא ש"התחתונים יעלו לעליונים", ועי' ד"ה גל עיני תש"ז, מלוקט ה', אות ד' ואילך.

²⁷ בפשטות י"ל, כי בלקו"ש חל"ו מתרץ עפ"ז את מאחז"ל מה זכות יש לישראל כו', ובלקו"ש חכ"כ מבאר בזה את מעלת ימי תשלומין דשבועות. ברם אפי' את"ל שאין דרך אחרת לתרץ ענינים אלו, עדיין יש לבאר מדוע ענינים אלו נתבארו דוקא ע"י הרבי ולא לפני"כ.